

MINISTERUL CULTURII

OPERA
NATIONALĂ
BUCUREȘTI

IUBIRE ȘI SACRU

Concept și compoziție de LAURENȚIU GANEA

ANSAMBLUL MIGDAL

מגדל

Luni, 9 Octombrie 2023, ora 18:30

Biletele sunt disponibile pe www.tickets.operanb.ro
și la Casa de Bilete a Operei Naționale București.

Vârsta minimă recomandată pentru acest spectacol este de 6 ani.

www.operanb.ro

@operanb.ro

@operanationalabucuresti

/OperaNaționalăBucurești

@operabucharest

Doină

Emil Vişenescu – clarinet solo

Πέντε λυρικά και μυστικά ποιήματα Cinci Poeme Lirico-Mistice pentru soprână, harpă și trei percuționiști

Text greaca veche

Irina Ionescu – soprână

Evelina Andrieș – harpă

Percuție:

Alexandru Stroe – vibrafon

Vlad Polgar – crotale

Denisa Rotaru-Vlădoianu – trianțlu, tam-tam grande, gran cassa

שיר השירים

Cântarea Cântărilor

Cristian Oroșanu – dirijor

Irina Ionescu – soprână

Marius Nine – tenor

Carla Stoleru – flaut

Emil Vişenescu – clarinet

Laurențiu Darie – fagot

Evelina Andrieș – harpă

Percuție:

Alexandru Stroe – vibrafon

Denisa Rotaru-Vlădoianu – trianțlu, tam-tam gr, gran cassa

Vlad Polgar – timpani

Cheița de argint a Iubirii nu se dă oricui, oricînd și oricum - și'odat'în viață doar, de binecuvîntat ești.

Iar de ți se dă, de dînsa vrednic să te'arăți.

IUBIRE ȘI SACRU

Spectacolul împreună aduce trei compoziții din trei tradiții antice, avînd drept punct comun iubirea'n feluritele ei chipuri: dor nestins, iubire neîmpărtășită ori, uneori, de'amîndoi și pe de'a'ntregul intens împărtășită... bucurie nemăsurată ori tristețe adîncă, lacrimă de rugăciune ori dezmierdare.

Prima lucrare, **Doina** pentru instrument solo, reprezintă transpunerea în sunet cîntat a dorului neostoit, sfîșietor, un plîns uneori spus sieși doar, alteori întregii lumi strigat. Și am alăturat'o Tradiției traco-getice.

Compusă în anul 2007, lucrarea a fost prezentată cu succes în cadrul mai multor festivaluri internaționale de renume (Londra, în Cehia, în București de trei ori, în Graz, în Salzburg, în Viena de trei ori ș.a.) în variantele flaut solo ori clarinet solo, fiind și premiată în două rînduri.

În acest spectacol va fi interpretată cu sensibilitatea cunoscută de Emil Vișenescu.

Considerată a fi cea mai de seamă poetă a Antichității grecești, Sappho, cea născută în Mytilene a trăit la'ntretăierea secolelor al VII-lea și al VI-lea. A trăit și a grăit la rîndu'i iubirea în gingaș fel, ba grăindu'și suferința și cerînd ajutorul Afroditei celei în dragoste'ajutor, ba descriind ființa iubită - iubită uneori ca mamă pe'a ei fiică, Cleis.

Din păcate, dintr'ale ei versuri doar fragmente s'au păstrat, cu excepția unui poem integral.

Întîlnirea cu versurile sale ne'au prilejuit compoziția **Πέντε λυρικά και μυστικά ποιήματα - Cinci Poeme Lirico-Mistice pentru soprană, harpă și trei percusioniști**. Lucrarea a fost compusă între anii 2021-2022 și utilizează textul în greaca veche.

Vom mulțumi celor care, cu mult drag, ne'au îndrumat întru corecta pronunție și a sensurilor limbii grecești de'odinioară.

Deși unele momente ale lucrării par a fi improvizatorice, ele doar sugerează improvizația, totul fiind notat în detaliu și nimic lăsat la voia întâmplării.

Iar în anume locuri de'am ști cum privi, chiar și pe Pitagora putea'vom zări.

Și el pe noi.

Dar câtă gingășie se află și'n Cîntarea Cîntărilor! În descrierea ființei iubite, ochii, buzele, părul, sîinii... precum o gazelă este, iar el precum un cerb.

Mulți, de'a lungul vremii, nepotrivite au crezut aceste versuri în contextul Bibliei.

Atribuite Regelui Solomon, cel care a avut o domnie prosperă în secolul al X-lea î.Hr, fiu al Regelui David și de o înțelepciune neasemuită, asupra acestor versuri ne atrage atenția Rabbi Akiva, la cumpăna dintre secolele I și al II-lea: Feriți a recita aceste versuri la petreceri și drept simplă desfătare! Biblia întregă este sacră, dar Cîntarea Cîntărilor este cea mai sacră scriere din ea!

Ca text literar, nu ne putem decît lăsa vrăjiți în tainic fel de povestea de iubire. Frumoasa Sulamit, îndrăgostită își așteaptă iubitul ori uneori mirele, la ceas de zi ori ceas de seară, ba i se lasă'n brațe, ba îl caută'n deznădejde 'ntr'ale nopții ceasuri, înfruntînd pericole și (de neconceput!) încălcînd legile morale.

„Întîmplarea” a făcut a regăsi la timpul rînduit textul acesta în biblioteca tatălui meu și'am început cu mare sprijin a'i afla sensurile într'o limbă atunci complet necunoscută, apoi de'a fi uimit de tainice legături între litere, silabe, cuvinte, fraze sau, alteori, contrariat de sensurile eronate ale unor traduceri.

Cu prilejul prezentării parțiale a lucrării în cadrul unei conferințe la Londra, am fost surprins a afla că această variantă este prima – și singura, deocamdată – a Cîntării Cîntărilor care utilizează textul ebraic integral pentru o compoziție. Ne apropiasem de text cu respect, cu sfială uneori, dar și cu dragoste.

Lucrarea שיר השירים Cîntarea Cîntărilor pentru soprană, tenor, flaut, clarinet, fagot, harpă și trei percuționiști a fost compusă între anii 2009-2021, fiind influențată de cîntul vechi sinagoga, de folclorul autentic zonal și luînd aminte la anumite reguli de recitare ale Torei.

Premiera variantei integrale a lucrării a avut loc în cadrul Festivalului Internațional de Teatru Sibiu din anul 2021, fiind unul dintre cele mai vizionate spectacole online ale acelei ediții.

Ca spectacol cu tema „IUBIRE ȘI SACRU” a fost reluat în anul 2022 în București cu public restrîns dar transmis live în întreaga lume, primind aprecieri, spre bucuria noastră, atît din partea specialiștilor (arheomuzicologi, muzicologi, profesori ai Vechiului Testament, interpreți,

autori, oameni de cultură etc) cât și din partea publicului larg - din cele două Americi, Australia, zona mediteraneană extinsă, Europa în cea mai mare parte...

Revenind la text, alături de gingășia sentimentelor, a descrierilor din poezia de dragoste, există și un sens alegoric, există și alte sensuri nebănuite, legături sacre.

Diferit de abordarea Sacrului din versul sapphic, Sacrul din Cântarea Cântărilor este parte integrantă a textului, o dimensiune care este, trăiește acolo și, cu cât te afunzi mai mult în cunoașterea textului, cu atât mai mult te ridică, în sens spiritual. Deși, în sens explicit, Numele Divin este menționat o singură dată în Cântarea Cântărilor.

În sens explicit.

Multe cărți s'au scris despre Cântarea Cântărilor, unele foarte bune. Și se vor mai scrie.

Mulțumesc și aici acelor prieteni, profesori, autori de renume care, cu răbdare, m'au însoțit și sprijinit atunci când înțelesurile mă copleșeau.

Cît mai este lumea Lume, iubirea adevărată va rămîne sensul. Uneori „natura făcîndu'se un cerc, de'a dura”, alteori „cînd peste mine însumi țin la tine” sau, cum spunea Kahlil Gibran „viața mea ești tu”.

Sau, poate... „IUBIREA CE ROTEȘTE SORI ȘI STELE”.

Laurențiu Ganea,
Compositor

Fragmente din poemele scrise de Sappho, utilizate la cele Cinci Poeme Lirico-Mistice:

Fragmente din poemul I:

„Afrodita, fiica lui Zeus, vicleană/Tu din tronul tău scăpărînd lumină,/Nu mă frînge în chinuri, te rog, stăpînă/Nici în aleanuri”

...

Cine te supără? Pe cine vrei să convingi? În curînd cea care fuge acum de tine te va urmări și, dacă nu te iubește, te va iubi.”

Fragmente din poemul al II-lea:

„...aici la mine în Kreta la acest templu sacru
unde este umbra ta grațioasă
de meri și altare fumegînd
cu tămîie.

Și în el apa rece scoate un sunet clar
crengi de măr și cu trandafiri tot locul
este umbrit și în jos din frunzele care tremură strălucitoare
somnul coboară...”

Fragmente din poemul al III-lea:

„Egal cu zeii acel om îmi pare
oricine ar fi el cel care se află în fața ta
stă și ascultă îndeaproape
la dulcea ta vorbire
și rîs încîntător – Oh
îmi pune inima în piept pe aripi
căci atunci cînd te privesc, chiar și o clipă, îmi pierе glasul...”

Fragmente din poemul al IV-lea:

„Dar tu, Dika, leagă’ți părul cu frumoase coroane,
împreunînd tulpini de anason cu mîinile tale moi.
Căci binecuvîntatele Haruri preferă să privească pe cel ce poartă flori
și își întorc a lor privire de la cei fără coroană.»

Fragmente din poemul al V-lea:

„...iubirea mi-a scuturat
minte precum un vînt de munte care cade pe stejari...”

Fragmente din Cîntarea Cîntărilor:

Cîntul I

1. Sărută-mă cu sărutările gurii tale, că sărutările tale sînt mai bune ca vinul.
2. Miresmele tale sînt balsam mirositor, mir vărsat este numele tău; de aceea fecioarele te iubesc.
3. Răpește-mă, ia-mă cu tine! Hai să fugim! - Regele m’a dus în cămările sale: ne vom veseli și ne vom bucura de tine. Îți vom preamări dragostea mai mult decît vinul. Cine te iubește, după dreptate te iubește!
4. Neagră sînt, fete ale Ierusalimului, dar frumoasă, ca sălaşurile lui Chedar, ca și corturile lui Solomon.
5. Nu vă uitați că sînt negricioasă că doar soarele m-a ars. Fiii maicii mele s-au mîniat, trimisu’ m’au să le păzesc viile, dar via mea nu mi-am păzit-o!

Cîntul al II-lea

1. Eu sînt narcisă din cîmpie, sînt crinul al văilor.
2. Cum este crinul între spini, așa este draga mea între fete.
3. Cum este mărul între copaci, așa este dragul meu printre flăcăi. Să stau la

umbra mărilor îmi place, dulce este rodul lui în gura mea!

4. El m-a dus în casa de ospăț și sus drept steag era iubirea.

5. Întăriți'mă cu vin, cu mere răcoriți'mă, că sînt bolnavă de iubire.

6. Stînga sa este sub cap la mine și cu dreapta lui mă cuprinde.

7. Vă jur, fete din Ierusalim, pe cerboaice, pe gazelele cîmpului, nu treziți pe draga mea pînă nu va voi ea!

Cîntul al III-lea

1. Noaptea'n pat l'am căutat pe dragul sufletului meu, l'am căutat, dar, iată, nu l'am mai aflat.

2. Scula'mă voi, mi'am zis, și'n tîrg voi alerga, pe ulițe, prin piețe, amănunțit voi căuta pe dragul sufletului meu. L'am căutat, nu l'am mai aflat.

3. Întîlnitu'm'am cu paznicii, cei ce tîrgul străjuiesc; „N'ați văzut, zic eu, pe dragul sufletului meu?»

4. Dar abia m'am despărțit de ei și iată, eu l'am găsit, pe cel iubit; apucatu'l'am atunci și nu l'am mai lăsat, pînă nu l'am dus la maica mea, pînă nu l'am dus în casa ei.

5. Vă jur, fete ale Ierusalimului, pe cerboaice, pe gazelele cîmpului, nu treziți pe draga mea, pînă nu'i va fi ei voia!

6. Cine este aceea care se ridică din pustiu, ca un stîlp de fum, parc'ar arde smirnă și tămîie, parc'ar arde miresme iscusit gătite?

7. Iat'o, este ea, lectica lui Solomon, înconjurată de șaizeci de voinici, viteji falnici din Israel.

Cîntul al IV-lea

1. Cît de frumoasă ești tu, draga mea, cît de frumoasă ești! Ochi de porumbiță ai, umbriri de negrele'ți sprîncene, părul tău turmă de capre pare, ce din munți, din Galaad coboară.

2. Dinții tăi par turmă de oi tunse, ce ies din scaldătoare făcînd două șiruri strînse și neavînd nici o știrbitură.

3. Cordeluțe purpurii sînt ale tale buze și gura ta'i încîntătoare. Două jumătăți de rodii par obrajii tăi sub vălul tău cel străveziu.

4. Gîtul tău e turnul lui David, menit să fie casă de arme: mii de scuturi atîrnă acolo și tot scuturi de viteji.

5. Cei doi sîni ai tăi par doi pui de căprioară, doi iezi care pasc printre crini.

Cîntul al V-lea

1. Venit'am în grădina mea, sora mea mireasă! Strîns'am miruri aromate, miere am mîncat din faguri, vin și lapte am băut. Mîncat și beți, prieteni, fiți beți de dragoste, iubiiții mei!
2. Eu dormeam, dar inima'mi veghea. Auzi glasul celui drag! El bate la ușă: Deschide'mi, surioară, deschide'mi, iubita mea, porumbița mea, curata mea, capul îmi este plin de rouă și părul ud de vлага noptii.
3. Haina eu mi'am dezbrăcat, cum s'o'mbrac eu iar? Picioarele mi le'am spălat, cum să le murdăresc eu iar?
4. Iubitul mîna pe fereastră a întins și inima mi'a tresărit.
5. Iute să'i deschid m'am ridicat, din mîna mir mi-a picurat, mir din degete mi'a curs pe închizătoarea ușii.

Cîntul al VI-lea

1. Unde s'a dus iubitul tău, cea mai frumoasă ntre femei? Unde'a plecat al tău iubit, ca să'l căutăm și noi cu tine?
2. Iubitul meu în grădina lui s'a dus, în straturi d'aromate pline, să și pască turma acolo și crini frumoși s'adune.
3. Eu a iubitului meu și el al meu, el printre crini își paște iezii.
4. Frumoasă ești, iubita mea, frumoasă ești ca Tirța și ca Ierusalimul dragă, dar ca și oastea în război temută.
5. Întoarce'ți ochii de la mine, că ei de tot mă tulbură

Cîntul al VII-lea

1. Întoarce'te, Sulamita! Întoarce'te, fața să și'o privim! Ce priviți la Sulamita, ca la hora din Mahanaim?
2. Cît de frumoase sînt, domniță, picioarele tale în sandale! Rotundă'i coapsa ta, ca un colan, de meșter iscusit lucrat.
3. Sînul tău e cupă rotunjită, pururea de vin tămîios plină; trupul tău e snop de grîu, încins frumos cu crini ai cîmpului.
4. Cei doi sîni ai tăi par doi pui de căprioară, par doi pui gemeni ai unei gazele.
5. Gîtul tău e stîlp de fildeș; ochii tăi sînt parcă iezerele din Heșbon, de la poarta Bat-Rabim. Nasul tău este ca turnul din Liban, ce privește spre

Damasc.

6. Capul tău este măreț cum e Carmelul, iar părul ți'e de purpură; cu ale lui mîndre șuvițe ții un rege în robie.
7. Cît de frumoasă ești și atrăgătoare, prin drăgălășia ta, iubito!

Cîntul al VIII-lea

1. O, de mi-ai fi fost tu frate și să fi supt la sînul maicii mele, atunci pe uliță de te'ntîlneam, cu drag, prelung te sărutam și nimeni nu'ndrăznea osîndei să mă dea.
2. Te'aș fi luat și'n casa maicii te'aș fi dus, în casa celei ce m'a născut; tu graiuri dulci mi'ai fi spus și eu cu drag ți'aș fi dat vin bun și must de rodii.
3. Stînga sa este sub capul meu și cu dreapta'i mă cuprinde.
4. Fete ale Ierusalimului, vă jur pe cerboaicele și gazele cîmpului, nu treziți pe draga mea pînă nu'i va fi ei voia!
5. Cine se înalță din pustiu, sprijinită de'al său drag? Sub mărul acesta am trezit iubirea ta, aici unde te'a născut și ți'a dat lumina zilei maica ta.
6. Ca pecete pe sînul tău mă poartă, poartă' mă pe mîna ta ca pe o brățară! Că iubirea ca moartea e de tare și ca iadul de grozavă este gelozia. Săgețile ei sînt săgeți de foc și flacăra ei ca fulgerul din cer.
7. Marea nu poate stinge dragostea, nici rîurile s'o potolească; de'ar da cineva pentru iubire toate comorile casei sale, cu dispreț ar fi disprețuit acela.

DOINA

Emil Vişenescu, clarinet solo

Πέντε λυρικά και μυστικά ποιήματα FIVE LYRICAL AND MYSTICAL POEMS

on original ancient old Greek texts by Sappho

Irina Ionescu - soprano

Evelina Andrieş - harp

Alexandru Stroe - vibraphone

Vlad Polgar - crotales

Denisa Rotaru-Vlădoianu - triangle, tam-tam gr, gran cassa

SONG OF SONGS שיר השירים

Biblical text on Hebrew

Cristian Oroşanu - conductor

Irina Ionescu - soprano

Marius Nine - tenor

Carla Stoleru - flute

Emil Vişenescu - clarinet

Laurenţiu Darie - bassoon

Evelina Andrieş - harp

Alexandru Stroe - vibraphone

Denisa Rotaru-Vlădoianu - triangle, tam-tam gr, gran cassa

Vlad Polgar - timpani

The silver key of Love is not given to anyone, anytime and anyway - but once in a lifetime, if blessed you are.

And if it is given to you, you should show yourself worthy of it.

LOVE AND SACRED

Project and music by Laurențiu Ganea

3 compositions, contemporary music influenced by 3 ancient traditions:

1) **DOINA** for clarinet solo is influenced by ancient lyrical songs from Thracian/ Carpathian traditions; composed in 2007, was awarded and performed in 8 international festivals (London, Bucharest three times, Vienna three times, in Graz, Salzburg, Czechia...) Deep sorrow is express by outstanding clarinet player Emil Vișenescu in his particular, admirable and well-known way.

2) **Πέντε λυρικά και μυστικά ποιήματα / FIVE LYRICAL AND MYSTICAL POEMS** for **soprano, harp and 3 percussionists** (on ancient Greek poems by Sappho); composed between 2021 - 2022.

One of the most beloved poets of Antiquity, Sappho lived between VII-th and VI-th Centuries BC. Born in Mytilene, Sappho wrote about love, nature... Her style influenced many poets. Her tenderness and gentle poems were expressed in music. Even some places from the Five Poems seems to be as improvisation, in fact everything was careful notated on music score.

3) **SONG OF SONGS** - **שיר השירים** for soprano, tenor, flute, clarinet, bassoon, harp and three percussionists on entirely biblical Hebrew texts; was composed between 2009-2021, performed in London and Bucharest; premiere of the complete work took successfully place on August 2021 during International Theater Festival Sibiu by same outstanding performers of Migdal Ensemble (being one of most online watched event from more than 500 events of the festival) and it's first ever (and still the only) composition using entirely biblical Hebrew texts for Song of Songs.

Well-known texts expressing love between King Solomon and Sulamit, depicting nature or consider the girl as a dove, the young boy as a deer.. under the love texts the one who knows will discover hidden meanings, allegorical levels... the instruments were chosen from the ones mentioned in Bible (voices, harp, percussion) or related to them (wind instruments). The dialogue between soprano and tenor carefully respects the biblical texts. The instruments are not considered only as accompanied group but highlights the allegorical levels as well. As King Solomon and Sulamit are one, also the voices and instruments are created as a single, living one.

Successfully performed again in Bucharest, May 2022, live broadcasted worldwide (watched in North and South America and Canada, most of European Countries, extended Mediterranean Area, in India, Australia...).

For texts on Ancient Greek and Biblical Hebrew, besides my own studies, I was assisted by renowned scholars and authors from Europe, US and Canada, Middle East. May I express my gratitude to all of them.

Laurențiu Ganea,
composer

SPONSORI

PARTENERI

PARTENERI MEDIA

